

Správa z 3. bienále o hospicovej starostlivosti 4. 9. 2010, Martin

prof. MUDr. Katarína Adamicová, PhD.^{1,2}, doc. MUDr. Želmíra Fetisovová, PhD.^{1,2}, MUDr. Alena Mažgútová^{1,2}

¹ JLF UK a UNM v Martine

² Hospice o. z., Martin

Prvú septembrovú sobotu sa uskutočnilo 3. bienále hospicovej starostlivosti. Išlo o tradičnú konferenciu s medzinárodnou účasťou, ktorú usporadúvajú Hospice, o. z. v Martine a JLF UK v Martine za spoluúčasti mesta Martin.

Hlavnou témou konferencie bola **práca multidisciplinárnych tímov zameraná na terminálnych pacientov a na ich sprevádzanie**, tak ako aj na ich rodinných príslušníkov či blízkych v tomto ťažkom období života. Na podujatí sa zúčastnilo takmer 50 účastníkov, ktorí sa stretli v krásnom prostredí historického Štefánikovho ústavu.

Program bol rozdelený do troch blokov. Prvý blok otvorili prednášajúci, ktorí umožnili prítomným vniesť sa do duchovnej oblasti problematiky. „Čriepky“ poznania úskalí starostlivosti o ťažko chorých pacientov osvetlil cez prizmu dlhoročných skúseností v spirituálnej oblasti prvý pozvaný prednášajúci, dôstojný pán **Igor Koryták**. Spirituálne pôsobenie na pacientov a ich rodiny v hospicovej starostlivosti doplnil autor čerstvými zážitkami z Nemecka. Dôstojný pán **Pavol Kollár** predniesol príspevok o histórii vývoja charitatívnej služby na území Európy s dôrazom na Slovensko. Prípomenuť, že skutočná charitatívna starostlivosť, ako ju poznáme aj dnes, je v Európe dielom kresťanstva, o čom svedčia mnohé historické fakty. Tieto historické údaje však sústavne absentujú tak v základných i všeobecných informáciách, ako aj v učebniciach a v študijných kurikulumoch. Pre budúcnosť Európy, ale aj pre spoľahlivé fungovanie charitatívnych inštitúcií bez odchyľovania sa od pôvodných úloh a cieľov je mimoriadne dôležité dopĺňať si znalosť pravdivých faktov o koreňoch aj vývoji nášho kontinentu a z nich vyplývajúceho charitatívneho dieľa. Doc. **Alžbeta Hanzlíková** priniesla auditóriu u nás zriedkavejšie diskutovanú tému mobilných hospicov. V našich legislatívnych a ekonomických podmienkach, kde je vybudovanie a financovanie hospicových zdravotníckych zariadení ešte stále nerozvinuté, bude najaktuálnejšia pomoc možná najskôr v podobe mobilných hospicov, pri ktorom služby „putujú“ k pacientovi do domácnosti. Napriek spoľahlivému fungovaniu takýchto služieb vo vyspelejšom zahraničí je aj tento spô-

sob pomoci našim pacientom a blízkym u nás nedostatočný a zatiaľ aj nedokonálny.

V druhom bloku vystúpili zahraniční účastníci, ktorí sa zamerali najmä na prezentáciu výsledkov diplomových bakalárskych a magisterských prác, z ktorých upúťali najmä závery, ktoré referovala Doc. **Jana Kutnohorská** v prezentácii Sebareflexia smrti u zdravotníckych pracovníkov. Precízne metodicky prepracovaná práca s použitím veľkých vyšetovaných súborov poodhalila niektoré prekvapivé fakty s rozličnou intenzitou a pestrosťou uvedomovania si konečnej fázy svojho života či života svojich blízkych. Vyzdvihla najmä dôležitosť sebareflexie, sebauvedomovania, životných hodnôt aj zodpovednosti. Autorka na záver konštatovala, že nestačí poznať iba teoretické techniky komunikácie, ale je potrebný praktický špecifický nácvik v komunikačných zručnostiach. Len tak môžu sestry kvalitne posúdiť stav pacienta, pomáhať, správne informovať a sprevádzať. Podobne Mgr. **Helena Kisvetrová** prezentovala výsledky výskumu s názvom Názory sestier na fenomén úzkosti zo smrti u terminálne chorých v domácej starostlivosti. Zaujímavé pozorovanie skončila konštatovaním, že efektivita zvládania tejto ťažkej problematiky je významne ovplyvnená dĺžkou praxe sestier a ich záujmom o celoživotné vzdelávanie.

V bloku prednášok venovaných prevažne praktickým potrebám pacientov a ich rodín zaujali pracovníčky rehabilitačného zariadenia z liečebne sv. Františka pre seniorov z Bratislavy, PhDr. **Alica Slamková** a **Lubomíra Jagelková**, ktoré opisali skutočne zažitú praktickú prekážku v práci a zamerali sa najmä na zvládanie úzkosti pacientov. Podľa autoriek je dôležité umožniť pacientovi ventilovať vnútornú úzkosť a strach. Túto situáciu zvládajú členovia podporného tímu (rodinní príslušníci, známi) na individuálnej úrovni. Úlohou zdravotníckych pracovníkov je riešiť situácie na profesionálnej úrovni. Jednou z možností, ako môžu sestry účinne pomôcť pacientom s úzkosťou, je využitie klasifikačných systémov ošetrovateľstva, ktoré zabezpečujú použitie jednotného jazyka pri identifikácii problémov pacientov s následnou efektívnou kooperáciou pri uspokojení jeho jednotlivých potrieb.

Paliat. med. liec. boles., 2010, 3(3): 123–124

Obrázok 1. Prípravu na prezentácie zabezpečovala jedna z prednášajúcich Mgr. Petra Dankovičová

Obrázok 2. Konferenciu otvorili a hostí privítali prof. Katarína Adamicová a doc. Želmíra Fetisovová

Obrázok 3. Sekciu zahraničných prednášok viedli MUDr. Alena Mažgútová a Mgr. Helena Kisvetrová

Prednášajúci v ďalšom programe načrtli viaceré pestré problémy terminálne chorých. V referáte Mgr. **Petry Dankovičovej** boli načrtnuté problémy porúch duševného zdravia v období staroby a ich zvládanie. Pre pacienta je potrebné udržiavať aktivitu zameranú na stimuláciu mozgovej činnosti a na prevenciu zmien v kognitívnej oblasti, ktorá sa nazýva mozgový tréning. Vychádza z toho, že schopnosť učenia, plasticita mozgu trvajú do konca života. Mozgový tréning sa vykonáva prostredníctvom rôznych vzdelávacích aktivít, samoštúdiom, prácou s počítačom, lúštením krížoviek, slovnými hrami. V rámci sociálnej opory sa využívajú komunikačné zručnosti, napr. pozorne počúvať, rozprávať pomalšie, zreteľne, poskytnúť priestor na otázku, odpoveď,

využívať humor v situáciách, keď je to vhodné. Prof. **Katarína Adamicová** informovala o možnostiach sociálneho zabezpečenia v čase, keď sa staroba stane sociálnou udalosťou a pridá sa k zdravotným problémom pacienta. Pripomenula viaceré štáty, samosprávou, rodinou a neštátnymi organizáciami ponúkané možnosti v rámci súčasnej legislatívy a ich využívanie pre uľahčenie života postihnutého ako aj jeho blízkych. Záverom v prednáške MUDr. **Alena Mažgútová** podrobne a exaktne vysvetlila možnosti a formy optimálneho sprevádzania zomierajúcich a ich rodinných príslušníkov. Na kazuistikách poukázala na možné spôsoby reagovania pri sprevádzaní pacienta i jeho blízkych, ako aj ošetrojúceho

personálu, ktoré môže mať prejavy osobnostných dynamizmov, ale aj psychickej poruchy.

Organizačný tím sa potom rozlúčil s prítomnými a sľúbil toto zaujímavé a na informácie plodné podujatie opakovať opäť po dvoch rokoch.

Príspevky *in extenso*, ktoré odzneli na konferencii, zostavovatelia vydajú už tradične v recenzovanom zborníku, ktorý dostanú všetci autori a bude prístupný aj pre odbornú či laickú verejnosť a pre záujemcov. Vydanie zborníka zostavovatelia plánujú zverejniť aj v časopise *Paliatívna medicína a liečba bolesti*.

Na záver organizátori poďakovali JLF UK v Martine za poskytnuté priestory, Márii Stuchlej za precízne vykonané prípravné práce, bez ktorých

sa konferencia nemôže uskutočniť, ako aj mestu Martin za finančný dar, ktorý umožnil vydarený priebeh konferencie a možnosť vydania Zborníka.

**prof. MUDr.
Katarína Adamicová, PhD.**
ÚPa JLF UK a UNM Martin
Kollárova 2, 036 59 Martin
katarina.adamicova@jfmmed.uniba.sk

Viac informácií nájdete na

www.paliativnamedicina.sk

Tlačová správa

Nový spôsob liečby prelomovej bolesti onkologických pacientov

Bratislava, 11. 10. 2010 – Dňa 11. októbra, ktorý Svetová zdravotnícka organizácia a Medzinárodná asociácia pre štúdium bolesti vyhlásila za **Svetový deň boja proti bolesti**, priniesli lekári a výskumníci zo spoločnosti Gedeon Richter výsledky sledovania novej liečby prelomovej bolesti pre onkologických pacientov na Slovensku. Od tohto dňa môžu záujemcovia využiť aj **prvú internetovú poradňu o prelomovej bolesti na Slovensku na stránke www.richter.sk**. Spoločnosť zároveň zahájila spoluprácu s Ligou proti rakovine v projekte týkajúcom sa prelomovej bolesti. V dňoch od 11. do 14. októbra prebiehali v Bratislave, Košiciach a Martine diskusné stretnutia s pacientmi, ktoré usporiadal Gedeon Richter s Ligou proti rakovine v rámci Európskeho týždňa proti bolesti.

Počet onkologických pacientov na Slovensku predstavuje číslo vyššie než 282 000, čo je viac ako počet obyvateľov druhého najväčšieho mesta. Náhlu, nepredvídateľnú, veľmi intenzívnu bolesť (prelomovú bolesť) môžu pacienti pociťovať v každom štádiu ochorenia. Trvá priemerne päť až niekoľko desiatok minút a v priebehu dňa sa môže opakovať. Možnosti liečby boli doteraz obmedzené a liečilo sa približne tisíc chorých. „Odborná verejnosť používa pojem prelomová bolesť približne päť rokov. Cítíme zodpovednosť hovoriť o nej a veríme, že spoločne odštartované aktivity a komunikované informácie prinesú úľavu pre mnohých pacientov,“ zdôrazňuje PharmDr. Peter Turek, generálny riaditeľ Gedeon Richter Slovensko.

Nový spôsob liečby prelomovej bolesti onkologických pacientov **sublingválnymi tabletami s účinnou látkou fentanyl** je k dispozícii už aj na Slovensku, s preskripcným obmedzením na algeziológov, onkológov a neurológov. „Prelomová bolesť si vyžaduje silné analgetikum s rýchlym nástupom a adekvátnym trvaním účinku. Pacienti s ním majú veľmi dobré skúsenosti. U väčšiny sa už v krátkom časovom období dosiahlo dostatočné zmiernenie bolesti,“ informuje MUDr. Ľubomíra Nemčíková, hlavná odborníčka pre oblasť algeziológie na Slovensku. Podjazyková forma uľahčuje život pacientom aj ich príbuzným, ktorí doteraz poznali analgetiká v injekčnej forme do svalu alebo žíl. Podávali ich chorým v domácom ošetrovaní. Nová liečba ponúka rýchlejší nástup účinku ako známy morfín, ktorého pôsobenie sa prejavuje neskoro, až po tridsiatich minútach. Tabletky pod jazyk pomôže aj chorým so zvracaním či ťažkosťami s prehĺtaním, pretože obchádza tráviaci trakt.

„Každý z nás väčšinou bolesť prežíva inak, no vysporiadať sa s ňou musí sám. Nie je jednoduché sa s ňou vyrovnávať. Víťame spoluprácu so spoločnosťou Gedeon Richter, ktorá iniciovala verejnú diskusiu na tému bolesti. Možno i rozhovory s pacientmi či ich príbuznými i v Centrách pomoci Ligy proti rakovine poskytnú zúčastneným iný pohľad na prežívanie bolesti a na jej zvládnutie. Veríme, že táto prvá forma spolupráce prerastie do prospešného a dlhotrvajúceho partnerstva medzi Ligou proti rakovine a Gedeon Richter,“ hovorí na margo nového premiérového projektu Ing. Eva Kováčová, výkonná riaditeľka Ligy proti rakovine.